

Heerlen

Raadsvoorstel

Heerlen,
23 september 2025

Vergadering
gemeenteraad
Heerlen

Datum
raadsvergadering
6 november 2025

Documentnummer
501923

Agendapunt

Onderwerp

Vaststellen begroting 2026

Inleiding/aanleiding

Conform artikel 190 van de Gemeentewet biedt het college jaarlijks, tijdig voor de in artikel 191, eerste lid, bedoelde vaststelling, de raad een ontwerp aan voor de begroting met toelichting van de gemeente en een meerjarenraming met toelichting voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren. Artikel 191, eerste lid, stelt dat de raad de begroting vaststelt in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient.

Begroting 2026

Voor u ligt de begroting 2026-2029. Het is onze laatste begroting. Medio 2026 zal een nieuw college het stokje van ons overnemen.

Al enkele jaren spreken wij als gemeenten en het rijk over de financiële situatie vanaf het jaar 2026. We duiden dat jaar al geruime tijd als het 'ravijnjaar'. Wij zouden als gemeenten vanaf dat moment 3,4 miljard euro structureel minder gaan ontvangen via het gemeentefonds en daarmee dus over 3,4 miljard euro minder beschikken om onze gemeentelijke taken uit te voeren. De oorzaak hiervan had te maken met oude financiële verdeelsystemen van het rijk die in 2025 aflopen en vervangen zouden worden door nieuwe verdeelsystemen.

In het zogenaamde overhedenoverleg van 16 april jl. nam het kabinet eindelijk de zorgen van gemeenten over dit 'ravijnjaar' serieus. Een ander betekent dat er per saldo t/m 2027 cumulatief € 3 miljard beschikbaar komt voor gemeenten. Dit extra geld helpt om onder andere de jeugdzorguitgaven te dekken en de terugval in het gemeentefonds vanaf 2026 enigszins te dempen.

Echter, het is niet het moment om de vlag uit te hangen. Dat komt omdat dit feitelijk een incidentele oplossing is en de kans reëel is dat het 'ravijnspook' ons alsnog als een boemerang treft over twee jaar. We zijn er dus nog niet. Bovendien vindt de VNG de financiële verwachtingen van het, inmiddels demissionaire, kabinet vanaf 2028 te ambitieus, onder andere door het ontbreken van indexaties op de jeugdzorgkosten. Daarnaast zal op verzoek van dezelfde VNG de commissie Van Ark begin 2027 een tweede advies uitbrengen over het financieel kader vanaf 2028. Een en ander betekent dat voor ons de financiële onzekerheid in de lucht blijft hangen en is het nog maar de vraag of het nieuwe kabinet over zal gaan tot compensatie.

De opgave waar wij voor stonden was om de begroting meerjarig sluitend te krijgen. Dat beloofden wij u immers ruim drie jaar geleden in ons coalitieakkoord 'uit liefde voor onze stad'. We kunnen u thans laten weten dat wij ons aan onze afspraak kunnen houden. We kunnen u een meerjarig sluitende begroting voorleggen. Oftewel een begroting die of in het eerste jaar, of in het vierde jaar, geen negatief saldo heeft. Hiermee voldoen wij aan de begrotingsregels zoals die elk jaar door onze toezichthouder, de provincie, worden opgelegd aan de gemeenten.

Kader

Bij het opstellen van deze begroting is rekening gehouden met de algemene toetsingscriteria van de provincie. Het financieel herstelplan, zoals afgesproken met de provincie Limburg, ligt op koers.

Uitgangspunt bij de provinciale toetsing zijn de kaders en criteria genoemd in de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht, het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten, het provinciale Gemeenschappelijke financieel toezichtkader 2020 en de begrotingscirculaire van het voorjaar 2025.

Concreet zijn met name de volgende criteria gehanteerd bij het opstellen van deze begroting:

- De begroting dient in 2026 naar het oordeel van de provincie structureel en reëel in evenwicht te zijn of als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht in het laatste jaar van de meerjarenbegroting uiterlijk tot stand zal worden gebracht.
- Geen opschuivend meerjarenperspectief;
- De provincie beoordeelt de begroting, inclusief de verwerkingen van de meicirculaire;
- De financiële risico's binnen o.a. het sociaal domein en onze grondexploitaties moeten beheersbaar zijn.

Kernthema

Alle kernthema's

Bevoegdheid

Raad

Voorstel

De raad voor te stellen:

1. De begroting 2026 vast te stellen met daarin het volgende;

De programmatotalen inclusief resultaatbestemming:

0. Programma Bestuur en Ondersteuning	€	331.623.000
1. Programma Veiligheid	-/- €	17.648.000
2. Programma Verkeer en Vervoer	-/- €	15.640.000
3. Programma Economie	-/- €	8.369.000
4. Programma Onderwijs	-/- €	16.839.000
5. Programma Sport, Cultuur en Recreatie	-/- €	38.548.000
6. Programma Sociaal Domein	-/- €	221.321.000
7. Programma Volksgezondheid en Milieu	-/- €	1.304.000
8. Programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing (VHROSV)	-/- €	11.630.000

Nieuwe investeringskredieten voor een totaalbedrag van € 4.220.000 beschikbaar te stellen in de begroting 2026.

Pr.	KT	Omschrijving	Begroting	Meerjarenraming		
			2026	2027	2028	2029
0	Middelen en heffingen	Autohoogwerker	130			
2	Verkeer en vervoer	Tractor	90			
8	Herstructurering	Hoensbroek centrum intensivering	5.000*			
	Meerdere	Bestaande investeringskredieten	-1.000*			
		Totaal	4.220	0	0	0

Bedragen x € 1.000

* we stellen een krediet van in totaal € 5.000.000 beschikbaar voor de intensivering van Hoensbroek Centrum. Dit bedrag bestaat uit € 4.000.000 nieuwe middelen. Voor € 1.000.000 hebben wij uit bestaande investeringskredieten middelen specifiek gereserveerd voor Hoensbroek Centrum.

En de investeringen, zoals opgenomen in de investeringsplanning 2026-2029 onder paragraaf 4.4; deze omvatten onder andere het verhogen van het krediet voor het Romeins Museum met € 5.000.000 en voor Royal met € 2.350.000, omdat deze bedragen noodzakelijk zijn om de gewenste kwaliteit en ambities te borgen.

2. Een reserve reeds genomen besluiten te vormen in 2027 met een omvang van € 2.061.000 welke voortkomt uit het overschot van de begroting voor dat jaar. Deze in te zetten ter aanvulling van de algemene middelen in 2029 om in dat jaar de tekorten op te vangen.

3. Het college van burgemeester en wethouders autorisatie te verlenen tot bestedingen van de bedragen per programma.

Argumenten

1.1 De begroting is structureel en reëel in evenwicht

Uit de begroting moet duidelijk zijn welke geraamde baten en lasten structureel zijn en welke incidenteel. Het begrotingstotaal van de gemeente Heerlen vertoont een structureel evenwicht in de begroting 2026 e.v. Regelgeving geeft tevens aan dat er een overzicht moet zijn van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves (artikel 19 BBV), en een overzicht van geraamde incidentele baten en lasten is opgenomen met toelichting (artikel 19 c BBV).

1.2 De begroting voldoet aan de gestelde eisen conform herstelplan

De provincie Limburg heeft eisen gesteld aan de (financiële) beheersbaarheid door middel van het herstelplan. In onze begroting zijn deze onderdelen meegenomen om zo te voldoen aan de gestelde eisen.

1.3 De financiële risico's zijn beheersbaar

De gemeente dient grote financiële risico's beheersbaar aan te tonen. In de risicoparagraaf is deze beheersbaarheid middels maatregelen aangetoond.

1.4 Borging begrotingsrechtmatigheid.

Conform de regels uit de financiële verordening is de raad bevoegd om alle mutaties van de baten en de lasten per taakveld goed te keuren. Onze ervaringen de afgelopen jaren leren dat dit niet werkbaar is voor de raad en het college. Het detailniveau (taakniveau) maakt de sturende en controlerende rol van de raad lastiger mede omdat de taakvelden in onze administratie zijn verweven en niet op dit niveau in de begroting worden weergegeven.

1.5 Investerings

Deze investeringen zijn noodzakelijk om de voorgenomen beleidsintenties te realiseren en af te schrijven.

2.1 De raad dient conform de wet en regelgeving (BBV) te beslissen over mutatie reserves.

Gezien de bestemmingsreserve reeds genomen besluiten enkel wordt gebruikt voor bestemming middels raadsbesluitvorming, willen wij in 2027 als gevolg van een overschot dat in dat jaar tot uiting komt, € 2.061.000 reserveren en storten in de reserve reeds genomen besluiten. Dit om het tekort dat zich later voordoet (2029) te kunnen afvangen. De vrijval van deze reserve komt dan ten goede aan de algemene middelen. Middels deze actie is de begroting incidenteel sluitend in het laatste jaar.

3.1 Conform financiële verordening (art.5) autoriseert de raad, met het vaststellen van de begroting, de lasten en de baten per programma.

De gemeenteraad is het algemeen bestuur, stelt beleidskaders vast en controleert het college van B&W. De gemeenteraad stelt de doelstelling vast en geeft het college de opdracht om deze te realiseren. Het college van B&W neemt de dagelijkse besluiten. Afwijkingen op budgetten zoals deze in de begroting door de raad zijn toegekend, worden gedurende het jaar 2026 via een begrotingswijziging aan de raad voorgelegd.

Tegenargumenten en risico's

Bij het vaststellen van de begroting zijn de risico's en tegen argumenten niet van toepassing, de inhoudelijk risico's die de activiteiten betreft zijn beschreven in het boekwerk.

Kosten en dekking

Zie het boekwerk Begroting 2026.

Communicatie

Persconferentie,
Persbericht,
(Stads)krant

Evaluatie

Conform planning- en control cyclus door middel van afwijkingenrapportages (zomernota, novembernota) en jaarrekening 2026.

Planning, procedure en uitvoering

- Digitale verspreiding naar de raadsleden op 25 september 2025;
- Technische toelichting op de begroting op 7 oktober 2025;
- Vraag & antwoord technische raadsragen van 7 oktober tot en met 10 oktober;
- Algemene beschouwingen op 5 en 6 november 2025;
- Verzending naar gedeputeerde staten (toezichthouder) vóór 15 november 2025.

Bijlagen

Begroting 2026

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester,

de secretaris a.i.,

drs. R. Wever

drs. R. van Wuijtswinkel

Raadsbesluit

De raad der gemeente Heerlen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.

documentnummer Volgt nog;

gezien het advies van de raadscommissie;

besluit:

Aldus besloten tijdens de vergadering van de raad van de gemeente Heerlen van

de griffier,

de voorzitter,

drs. T.W. Zwemmer

drs. R. Weaver